

Exam. Code : 103206

Subject Code : 1195

B.A./B.Sc. 6th Semester

POLITICAL SCIENCE

(International Politics : Theory & Practice)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :—(1) Section A contains 10 short answer type questions. Attempt any 8 questions of 2 marks each in approximately 50 words.

(2) Section B contains 8 questions. The candidate shall attempt any 6 questions in all by selecting at least one question from each Unit. Each question carries 14 marks.

SECTION—A

I. Attempt any 8 questions of 2 marks each :

- (1) Who is the author of 'Politics Among Nations' ?
- (2) Name four methods of exercising National Power.
- (3) What is a Buffer State ? Give two examples of Buffer States.
- (4) Give two examples of Collective Security Action under United Nations.

- (5) Name two main military alliances of Cold War.
- (6) What is the meaning of Tight Bi-Polarity and Loose Bi-Polarity ?
- (7) What do you mean by Globalisation of Terrorism ?
- (8) What is the principle of Double Veto in United Nations ?
- (9) What do you mean by 'Brexit' ?
- (10) What do you mean by South-South Dialogue ?

2×8=16

SECTION—B

Note :—Attempt any 6 questions in all by selecting at least **one** question from each unit. Each question carries **14** marks.

UNIT—I

- II. What is International Politics ? Explain the subject matter of International Politics.
- III. Compare and contrast the Realist and Idealist approaches about International Politics.

UNIT—II

- IV. Define National Power. Discuss the nature and limitations of National Power.
- V. Discuss the similarities and dissimilarities between collective security and Balance of Power.

UNIT—III

- VI. What is Uni-Polarity ? What were the factors responsible for the establishment of Uni-Polarity in International Relations ?
- VII. What is International Terrorism ? What are the main causes for the emergence of International Terrorism ?

UNIT—IV

- VIII. Discuss the problems and prospects of SAARC.
- IX. What are the North-South differences over the establishment of NIEO ? 14×6=84

(Punjabi Version)

- ਨੋਟ :— (1) ਭਾਗ ਓ ਵਿੱਚ ਦੱਸ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕੋਈ ਅੱਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 50 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ।
- (2) ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਅੱਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਈ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 14 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਓ

- I. ਕੋਈ ਅੱਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ :
- (1) ਪਾਲੀਟਿਕਸ ਅਮੰਗ ਨੇਸ਼ਨਸ ਦੇ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਹਨ ?
- (2) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਵਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਚਾਰ ਢੰਗਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।

- (3) ਬਫਰ ਸਟੇਟ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਬਫਰ ਸਟੇਟ ਦੇ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਉ।
- (4) ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮੂਹਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਉ।
- (5) ਸ਼ੀਤ ਯੁੱਧ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਫੌਜੀ ਗਠਬੰਧਨਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
- (6) ਟਾਈਟ ਬਾਈ-ਪੋਲੈਰਟੀ ਅਤੇ ਲੂਜ਼ ਬਾਈ-ਪੋਲੈਰਟੀ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ?
- (7) ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (8) ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਡਬਲ ਵੀਟੋ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕੀ ਹੈ ?
- (9) 'ਬ੍ਰੈਕਸਿਟ' ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (10) ਦੱਖਣੀ-ਦੱਖਣੀ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

2×8=16

ਭਾਗ—ਅ

ਨੋਟ :— ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਈ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 14 ਅੰਕ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ—I

- II. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕੀ ਹੈ ? ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- III. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਭੇਦ ਦੱਸੋ।

ਯੂਨਿਟ—II

- IV. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- V. ਸਮੂਹਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—III

- VI. ਯੂਨੀ-ਪੋਲੈਰਿਟੀ (Uni-Polarity) ਕੀ ਹੈ ? ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀ-ਪੋਲੈਰਿਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਾਰਕ ਕੀ ਸਨ ?
- VII. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਤੰਕਵਾਦ ਕੀ ਹੈ ? ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਉੱਭਾਰ ਲਈ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ ?

ਯੂਨਿਟ—IV

- VIII. ਸਾਰਕ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- IX. ਐਨ. ਆਈ. ਈ. ਓ. (NIEO) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਉੱਪਰ ਉੱਤਰੀ-ਦੱਖਣੀ ਮਤਭੇਦ ਕੀ ਹਨ ?

14×6=84

(Hindi Version)

नोट :— (1) भाग क में दस लघु उत्तर प्रश्न दिए गए हैं। कोई आठ प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न के 2 अंक हैं तथा प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 50 शब्दों में दें।

(2) भाग ख में आठ प्रश्न दिए गए हैं। परीक्षार्थी प्रत्येक भाग में से कम से कम एक प्रश्न का चयन करते हुए कोई छः प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न के 14 अंक हैं।

भाग—क

I. कोई आठ प्रश्न करें, प्रत्येक प्रश्न के 2 अंक हैं :

- (1) 'पॉलिटिक्स अमंग नेशंस' के लेखक कौन हैं ?
- (2) राष्ट्रीय शक्ति का प्रयोग करने के चार तरीकों का नाम बताइए।
- (3) बफर स्टेट क्या है ? बफर स्टेट के दो उदाहरण दीजिए।
- (4) संयुक्त राष्ट्र के तहत सामूहिक सुरक्षा कार्रवाई के दो उदाहरण दीजिए।
- (5) शीत युद्ध के दो प्रमुख सैन्य गठबंधनों का नाम लिखें।
- (6) टाइट बाइ-पोलैरिटी और लूज बाई-पोलैरिटी का अर्थ क्या है ?
- (7) आतंकवाद के वैश्वीकरण से आपका क्या अभिप्राय है ?
- (8) संयुक्त राष्ट्र में डबल वीटो का सिद्धांत क्या है ?
- (9) ब्रेक्सिट से आपका क्या अभिप्राय है ?
- (10) दक्षिण-दक्षिण संवाद से आपका क्या अभिप्राय है ?

2×8=16

भाग—ख

नोट :— प्रत्येक यूनिट में से कम से कम एक प्रश्न का चयन करते हुए कोई छः प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न के 14 अंक हैं।

यूनिट—I

- II. अंतर्राष्ट्रीय राजनीति क्या है ? अंतर्राष्ट्रीय राजनीति की विषय-वस्तु की व्याख्या कीजिए।
- III. अंतर्राष्ट्रीय राजनीति के बारे में यथार्थवादी और आदर्शवादी दृष्टिकोण की तुलना करें और इसके भेद बताएं।

यूनिट—II

- IV. राष्ट्रीय शक्ति को परिभाषित करें। राष्ट्रीय शक्ति की प्रकृति और सीमाओं पर चर्चा करें।
- V. सामूहिक सुरक्षा और शक्ति संतुलन के बीच समानता और असमानताओं पर चर्चा करें।

यूनिट—III

- VI. यूनी-पोलैरिटी क्या है ? अंतर्राष्ट्रीय संबंधों में यूनी-पोलैरिटी की स्थापना के लिए जिम्मेदार कारण क्या थे ?
- VII. अंतर्राष्ट्रीय आतंकवाद क्या है ? अंतर्राष्ट्रीय आतंकवाद के उद्भव के मुख्य कारण क्या हैं ?

यूनिट—IV

- VIII. सार्क की समस्याओं और संभावनाओं पर चर्चा करें।
- IX. एन. आई. ई. ओ. (NIEO) की स्थापना को लेकर उत्तर-दक्षिण मतभेद क्या हैं ?

14×6=84